

Børns tidsanvendelse

Jens Bonke

November 2000

Børns tidsanvendelse

Jens Bonke

Socialforskningsinstituttets arbejdspapirer indeholder foreløbige resultater af undersøgelser og forarbejder til artikler eller rapporter. Arbejdspapirer udgives i et begrænset oplag som grundlag for faglig diskussion som led i forskningsprocessen. Læserne bør derfor være opmærksom på, at resultater og fortolkninger i den færdige rapport eller artikel vil kunne afvige fra arbejdspapiret. Arbejdspapirer er ikke omfattet af de procedurer for kvalitetssikring og redigering, som gælder for instituttets forskningsrapporter.

November 2000

Om undersøgelsen

I forhold til arbejdspapiret Børns husholdningsarbejde - er der forskel mellem piger og drenge (Bonke, 1998) går nærværende arbejdspapir videre ved dels at se nærmere på, hvad det enkelte barn i flerbørnsfamilier laver af husholdningsarbejde, dels hvilke andre aktiviteter børn er involveret i. Det gælder tiden anvendt i institution/skole, på faste fritidsinteresser og på fritidsjob/arbejde. Det er således interessant at undersøge, hvordan børns hverdag ser ud, herunder hvor travlt de har sammenlignet med deres forældre. Det er endvidere interessant at belyse, om forskellige aktiviteter konkurrerer med hinanden henholdsvis supplerer hinanden, når det gælder den tid, børn og unge anvender på dem. Endelig inddrages søskende-perspektivet for at undersøge, om det betyder noget for børns tidsanvendelse, hvor i søskendeflokken de er placeret.

Undersøgelsen anvender data fra den danske del af The European Community Household Panel's 1998-interview. Der blev her i forbindelse med husstandsinterviewene stillet supplerende spørgsmål om børn og unges tidsanvendelse. Det tidligere arbejdspapir anvendte data fra The European Community Household Panel's 1994-interview.

Socialministeriet har finansieret undersøgelsen, som er udført af programleder, lic.polit. Jens Bonke. Stud. polit. Bent Holm-Petersen har udført de statistiske beregninger.

Indholdsfortegnelse

I	Indledning	9
II	Undersøglesdata	9
III	Børns tidsanvendelse	12
	<i>Travle og mindre travle børn</i>	17
	<i>Konkurrerende eller supplerende aktiviteter</i>	19
	<i>Forklaringer på tidsanvendelsen</i>	19
IV	Børn og forældres arbejde og fritid	23
V	Børns forskellige aktiviteter	25
	<i>Institution/skole</i>	25
	<i>Fritidsjob/arbejde</i>	27
	<i>Faste fritidsaktiviteter</i>	29
	<i>Husholdningsarbejde</i>	31
VI	Konklusion	33
	Bibliografi	37
	Bilagstabeller	38

I. Indledning

Formålet med denne undersøgelse er at belyse børns tidsanvendelse, herunder den tid børn anvender på husholdningsarbejde. I forhold til en tidligere undersøgelse (Bonke, 1998) om børns husholdningsarbejde indeholder nærværende undersøgelse således oplysninger om flere forskellige tidsanvendelser - institution og skole, fritidsjob/arbejde og faste fritidsaktiviteter - og er dermed i stand til at belyse sammenhængene mellem disse, tillige med at også samspillet i den måde børnene i fler-børnsfamilier bruger deres tid på belyses nærmere.

For husholdningsarbejdet såvel som for øvrige tidsanvendelser undersøges, hvilke forhold der kan være af betydning for, om børn bidrager mere eller mindre, og der skelnes i den forbindelse mellem piger og drenge måder at bruge deres tid på.

Endelig inddrager undersøgelsen resultaterne af andre undersøgelser, idet direkte sammenligninger mellem disse og nærværende undersøgelse dog skal tages med forbehold. Der er således tale om forskellige tilgange til problemstillingen, tillige med at de anvendte data-kilder ikke har samme karakter eller refererer til samme år.

Det understreges, at nærværende undersøgelse kan læses uden kendskab til den tidligere undersøgelse om børns husholdningsarbejde (Bonke, 1998), men at en samtidig læsning naturligvis vil forøge udbyttet og dermed forståelsen af, hvordan børn nu om stunder bruger deres tid.

II. Undersøgelsesdata

For at belyse børns tidsanvendelse anvendes supplerende spørgsmål stillet i den danske del af The European Community Household Panel (ECHP). ECHP'en er en panel survey-undersøgelse, som siden 1994 er gennemført i samtlige EU-lande med det formål at følge udviklingen på de europæiske arbejdsmarkeder og i velfærdssystemerne. Undersøgelsen skal herigennem virke som grundlag for forbedringer af levevilkårene, sådan som den erklærede hensigt er med den Sociale Dimension i EU.

ECHP'en består dels af et husstandsinterview, dels af personinterview med alle over 16-årige husstandsmedlemmer hver for sig (Eurostat, 1996a). I Danmark blev 3.481 husholdninger og 7.587 personer interviewet i 1994. Svarprocenten var 63 (Eurostat, 1996b). Udover de obligatoriske spørgsmål, som går igen i samtlige lande, kan der stilles yderligere nationale spørgsmål. I Danmark blev der således i 1994 stillet spørgsmål om husholdnings-medlemmernes samlede ugentlige tid brugt på husholdningsarbejde tillige med spørgsmål om deres deltagelse i udførelsen af 9 angivne husholdningsaktiviteter - indkøb, besøg på offentlige kontorer mv., madlavning,

opvask & afrydning, rengøring, vask, havearbejde, reparation & vedligeholdelse og hentning & bringning af børn. Husholdningsarbejdet er herved defineret i overensstemmelse med andre undersøgelser om tidsanvendelse, og følger retningslinierne for gennemførelsen af fremtidige europæiske tidsanvendelsesundersøgelser (Eurostat, 1997). I 1998 blev nævnte spørgsmål gentaget, idet der tillige blev spurgt om hjemmeboendes børns deltagelse i og brug af tid på en række andre aktiviteter, såsom betalt arbejde, regelmæssige faste fritidsaktiviteter, institutions-/skoletid og tid i børne- & fritidsinstitutioner. Ved betalt arbejde refereres til job af mere eller mindre permanent karakter - hovedbeskæftigelse, fast fritidsjob eller fritidsjob af og til - mens regelmæssige faste fritidsaktiviteter omfatter fritidsinteresser, som børn går til på bestemte ugedage og tidspunkter. Hvad angår tid anvendt i institutioner og skoler refereres der til ophold i vuggestue/dagpasning, børnehave/dagpasning og fritidshjem/fritidsklub (ekskl. klubber og lign.) og i skoler, hvorimod tid anvendt på hjemmearbejde/lektier og på transport til og fra disse steder ikke medregnes.

I forhold til 1994-undersøgelsen, som kun indeholdt oplysninger om hvor meget husholdningsarbejde børn samlet bidrager med i børnefamilier, indeholder 1998-undersøgelsen oplysninger om hvert enkelt barns bidrag til husholdningsarbejdet, tillige med at også børns deltagelse i og tidsforbrug på andre tidsanvendelser indgår i denne undersøgelse. Det vil sige, at det samlede tidsmønster blandt børn i børnefamilier kan beskrives for året 1998, samtidig med at det kan sammenholdes med omfanget af forældrenes husholdningsarbejde og betalte arbejde. Hertil kommer oplysninger om en række socio-økonomiske forhold, som kendetegner familien, og som forventes at have indflydelse på forældres og børns tidsanvendelse.

Spørgsmålene om husholdningsarbejdet i 1994, og dette og de øvrige tidsanvendelser i 1998, blev stillet i ECHP'ens husstandsinterview, som blev gennemført under tilstedeværelse af samtlige interviewpersoner, dvs. alle husstandsmedlemmer over 16 år. Hvad angår hjemmeboende børn under 16 år, var disse ikke nødvendigvis tilstede under interviewet, og oplysningerne om deres husholdningsarbejde og øvrige tidsanvendelser er i sådanne tilfælde udelukkende oplyst af forældrene. I en sammenligning af to svenske undersøgelser, som henholdsvis spurgte forældrene og børnene selv om deres husholdningsarbejde, viste der sig imidlertid ikke store forskelle i det oplyste arbejdsomfang og fordelingen af dette mellem piger og drenge (Qvortrup, 1994).

For over 16-årige børn er oplysningerne om deres betalte arbejde hentet fra personinterviewet, når denne aktivitet har været uoplyst i husstandsinterviewet. Tilsvarende er alle 7-15-årige, som har uoplyst institutions-/skoletid, medtaget, når der har forekommet oplysninger om andre tidsanvendelser.

Det opnåede antal husstandsinterview blandt familier med hjemmeboende børn er på 888 og antallet af børn i disse familier udgør 1576 (tabel II.1). I forhold til antallet af familier med

hjemmeboende børn i første bølge af ECHP'en, som fandt sted i 1994, er der tale om et betydeligt bortfald, som dels skyldes, at ikke alle 1994-familierne ønskede at lade sig geninterviewe, dels at nogle ikke var mulige at genfinde. Ud af 1220 interviewede familier i 1994 er således 880 familier blevet interviewet i 1998.

Tabel II.1.

Børnefamilier og børn fordelt efter (forældres) civilstand. 1998. Procent.

	<i>Andel familier</i>	<i>Andel børn¹</i>
Par	82,4	85,7
Enlige	17,6	14,3
- mødre	13,4	11,1
- fædre	4,2	3,2
I alt	100,0	100,0
N:	888	1576

¹Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Tabel II.2.

Børnefamilier og børn fordelt efter antal børn i familien. 1998. Procent.

	<i>Andel familier</i>	<i>Andel børn¹</i>
1 barn	42,7	24,0
2 børn	41,3	46,6
3 børn	13,3	22,5
4 børn	1,5	3,3
5+ børn	1,2	3,6
I alt	100,0	100,0
N:	888	1576

¹Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Et flertal af de interviewede familier er par, enten ægtepar, registrerede partnere eller samlevende og samboende, hvorimod enlige mødre og fædre udgør et mindretal. Hvor der således er 82,4 pct.

af førstnævnte familietype er andelen af sidstnævnte på henholdsvis 13,4 pct. og 4,2 pct., hvilket stort set svarer til fordelingen i befolkningen som helhed (Danmarks Statistik, 1999). Opgjort med børn som enhed er fordelingen lidt anderledes, idet andelen af par stiger et par procentpoint, mens andelen af enlige falder tilsvarende (tabel II.1). Det skyldes, at det gennemsnitlige antal børn i par-familier er større end det gennemsnitlige antal børn i enlig-familier.

Også en opdeling efter antallet af børn i familier giver forskellige fordelinger afhængig af, om familier eller børn anvendes som enhed. Det viser sig, at andelen af familier med 1 barn var på 42,7 pct. i 1998, mens 57,3 pct. havde mere end 1 barn (tabel II.2). Denne fordeling siger naturligvis ikke noget om andelen af ene-børn i befolkningen, idet hvert barn i fler-børnsfamilier i så fald gives en for lille vægt. Opgøres derfor enebørn som andelen af børn, som ikke har nogen samboende søskende, er der kun tale om 24 pct. af samtlige børn (tabel II.2). Mere end tre ud af fire (76 pct.) børn har således hjemmeboende søskende, og heraf har mere end hver tredje to eller flere søskende (29,4/76 pct.).

Det er den sidste måde at opgøre børnene på, der vil blive anvendt i det følgende. Det vil sige, at der er dannet et børne-sample med barnet som analyseenheden i modsætning til i 1994, hvor familien var den gennemgående analyseenhed.

III. Børns tidsanvendelse

Der er ingen tvivl om, at børns tidsanvendelse har ændret sig i takt med den samfundsmæssige udvikling. Allerede tidligt tilbringer børn således en væsentlig del af deres dagligdag i institutioner, og siden hen suppleres skoletiden med ophold i fritidshjem og klubber. En række andre fritidstilbud betyder tillige, at mange børn deltager i organiserede fritidsaktiviteter, og for lidt ældre børn har også erhvervsarbejdet fået et betydeligt omfang (Andersen, 1989, 1995).

Der findes en række undersøgelser af børn og unges deltagelse i forskellige fritids- og kulturaktiviteter (Fridberg, 1999), ligesom også børns anvendelse af institutioner og fritidsklubber er belyst (Danmarks Statistik, 1999). Tilsvarende findes der undersøgelser af børn og unges fritidsarbejde (Arbejdsministeriet, 1993, Rafusdóttir, 1999) og deltagelse i husholdningsarbejde (Bonke, 1998). De fleste af disse undersøgelser ser imidlertid på nævnte aktiviteter hver for sig og dermed ikke på den samlede tidsanvendelse, ligesom de også fokuserer på specielle aldersgrupper og ikke på aktiviteterne blandt alle børn og unge. Det betyder bl.a., at spørgsmålet om børn og unges travlhed eller mangel på samme ikke kan belyses, ligeså lidt som spørgsmålet om hvorvidt forskellige aktiviteter tidsmæssigt konkurrerer med eller supplerer hinanden. Det kan være fritidsarbejdet, der gør, at husholdningsarbejdet ikke også kan nås, eller det kan være faste fritidsaktiviteter, der går ud over skolegangen.

Der er således behov for at belyse sammenhængen mellem børns forskellige tidsanvendelser, og at sammenholde denne med resultaterne af undersøgelser af voksnes tidsanvendelse, herunder deres arbejdsudbud til arbejdsmarkedet og til husholdningen.

For børn i skolealderen (7-15 år) findes en tidligere samlet tidsanvendelsesundersøgelse (Andersen, 1989), som vil indgå i sammenligningen med resultaterne fra nærværende undersøgelse, der omfatter alle hjemmeboende børn og unge i alderen 0 til 24 år.

Ikke overraskende viser det sig, at de fleste børn og unge er i institution og/eller skole, og at de anvender en ikke ubetydelig tid sådanne steder (tabel III.1). For pigerne gælder det således, at 86 pct. er i institution og/eller skole mod 83 pct. af drengene, og at disse piger og drenge bruger omkring 30 timer om ugen på denne aktivitet. Omregnet til samtlige børn og unge - deltagende og ikke-deltagende - betyder det, at henholdsvis 26 timer og 24½ time om ugen tilbringes i institution og/eller skole. Der ses her bort fra tiden anvendt på forberedelse/lektielæsning og transport til og fra stedet, idet førstnævnte for 7-15-årige tager omkring 50 minutter om dagen (Andersen, 1995).

Også fritidsjob/arbejde er en aktivitet af en vis betydning for børn og unge. Hver femte pige og dreng har således et fritidsjob. Blandt disse er det især drengene, som bruger en del timer om ugen på sådant arbejde, nemlig godt 19 timer om ugen. For tilsvarende piger løber det ugentlige tidsforbrug derimod kun op på 12½ time. For samtlige drenge og piger - med og uden job - svarer det til henholdsvis lidt over 4 timer og knap 3 timer om ugen på arbejdsmarkedet.

Faste fritidsinteresser har et tilsvarende omfang blandt piger, hvorimod drengene anvender mindre tid på denne aktivitet end på betalt arbejde. For drenge tager fritidsinteresserne således lidt over 2½ time om ugen og for piger knap 2½ time. Selvom der er flere aktive piger end drenge - 60 pct. mod 56 pct. - ændrer det ikke på, at sådanne drenge bruger mere tid end tilsvarende piger på faste fritidsinteresser, nemlig knap 5 timer mod knap 4 timer om ugen.

Endelig viser det sig, at husholdningsarbejdet kun har et beskedent omfang både for piger og drenge. Godt nok er der flere aktive piger end drenge - 52 pct. mod 46 pct. - men blandt disse er indsatsen stort set lige stor. Aktive drenge bruger således godt 2½ time om ugen på husholdningsarbejde mod knap 3 timer om ugen for piger.

Hvis tiden anvendt på institution/skole, fritidsjob/arbejde, faste fritidsinteresser og husholdningsarbejde lægges sammen, betyder det, at drenge og piger har nogenlunde den samme tid til overs til fri tid, nemlig omkring 135 timer om ugen eller knap 20 timer om dagen (tabel III.1). Bruges omkring 8 timer heraf til søvn har både drenge og piger altså 12 timer om dagen tilbage til sig selv, vennerne og familien. Hvordan dette fordeler sig over ugen, dvs. mellem hverdage og weekenddage, siger dette ikke noget om.

Forskellen mellem drenge og pigers tidsanvendelse viser sig med andre ord ikke i hvor meget fri tid, de råder over, men derimod ved at piger bruger lidt mere tid i institution/skole og på husholdningsarbejde end drenge, som til gengæld bruger mere tid på fritidsjob/arbejde og faste fritidsinteresser end piger.

Tabel III.1.

Børns tidsanvendelse fordelt efter børns alder og køn. 1998. Timer:min pr. uge .

	<7 år:		7-15 år:		>15 år:		Alle:	
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige
Institution/skole	25:04	24:48	27:40	28:35	15:00	21:30	24:38	25:53
(Andel aktive/deltagere)	(79,3)	(80,4)	(99,0)	(97,4)	(49,1)	(69,4)	(83,2)	(85,8)
Fritidsjob/arbejde	0:00	0:00	0:57	0:51	23:52	16:40	4:10	2:41
(Andel aktive/deltagere)	(0)	(0)	(13,8)	(17,7)	(98,3)	(98,9)	(21,6)	(21,5)
Faste fritidsinteresser	0:34	0:29	3:45	3:55	4:03	2:46	2:36	2:21
(Andel aktive/deltagere)	(26,9)	(30,1)	(80,6)	(89,8)	(57,1)	(61,5)	(55,7)	(60,0)
Husholdningsarbejde	0:09	0:12	1:39	2:00	2:19	3:00	1:12	1:32
(Andel aktive/deltagere)	(9,5)	(9,9)	(65,9)	(76,1)	(72,8)	(83,7)	(46,0)	(51,5)
Øvrig tid	142:23	142:31	133:59	132:39	122:45	124:04	135:24	135:34
I alt	168:00	168:00	168:00	168:00	168:00	168:00	168:00	168:00
N	296	278	335	304	184	151	815	733

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Dette mønster gælder for alle hjemmeboende børn i alderen 0-24 år, og er derfor ikke nødvendigvis dækkende for forskellige aldersgrupper. Således har før-skolebørn forventeligt én tidsanvendelse, skolebørn en anden, og større børn en tredje allokering, alene fordi ikke alle aktiviteter er mulige eller almindelige at udføre for alle aldersgrupper.

Der er imidlertid én aktivitet, der går igen for alle aldersgrupper, nemlig tiden anvendt på institution (inkl. dagpasning o.lign) og/eller skole, idet disse aktiviteter her betragtes som en tidsanvendelse. For før-skolebørn (<7-årige) bruger både piger og drenge gennemsnitligt omkring 25 timer om ugen, og ser man udelukkende på de 80 pct., som er i institution/skole bliver det til et ugentligt forbrug på henholdsvis knap 32 og godt 31½ time om ugen. Institutionsandelen svarer i øvrigt til oplysningerne over andelen af børn i forskellige former for institutioner i Den sociale ressourceopgørelses (Danmarks Statistik, 1999).

Fritidsarbejde derimod er der ikke noget af for før-skolebørn, hvilket udover den unge alder også hænger sammen med, at grænsen for at måtte arbejde for en arbejdsgiver siden 1996 har været

13 år. En del før-skolebørn deltager derimod i faste fritidsaktiviteter, nemlig 30 pct af pigerne og 27 pct. af drengene. De aktive drenge bruger dog mere tid end de aktive piger, hvorved det gennemsnitlige tidsforbrug for - aktive og ikke-aktive - bliver på godt ½ time om ugen for drenge og ½ time for piger.

Tabel III.1 viser også, at det at hjælpe til derhjemme - husholdningsarbejde - kun gælder for hvert tiende før-skolebarn, hvad enten det er en dreng eller pige. Piger bruger dog mere tid, når de først deltager, nemlig omkring 2 timer om ugen mod drenges 1½ time.

Når nævnte aktiviteter er gjort, har et gennemsnitligt før-skolebarn 142 timer tilbage om ugen eller 20 timer om dagen til søvn, spisning og andre gøremål - stadig når man betragter en gennemsnitlig ugedag.

Skolebørn bruger lidt flere timer om ugen i institution/skole end før-skolebørn, nemlig omkring 28 timer om ugen mod ovenfor nævnte 25 timer om ugen. I modsætning til før-skolebørn - under 7-årige - er stort set alle skolebørn - 7-15 årige - imidlertid i institution/skole, hvorfor der er forskel mellem disse og aktive før-skolebørns institutions-/skoletid. Skolepiger bruger således 29 timer om ugen mod 31 timer for før-skolepiger og skoledrenge 28 timer mod 32 timer for før-skoledrenge. Hertil kommer tid anvendt på hjemmearbejde/lektielæsning, som for skolebørn varierer fra ca. ½ time i 4. klasse til mere end 1 time i 9. klasse om dagen (Andersen, 1995).

For skolebørn gælder, at et stort flertal går til noget, dvs. har faste fritidsinteresser, i løbet af ugen. Blandt drenge er det godt 80 pct. og blandt piger hele 90 pct. Aktive drenge bruger dog lidt mere tid end tilsvarende piger, hvilket betyder, at for aktive og ikke-aktive piger og drenge bruges gennemsnitligt knap 4 timer om ugen på faste fritidsaktiviteter. Det er væsentlig mere tid end oplyst i Fridberg (1999), hvorimod andelen af aktive stort er den samme som her og i Andersen (1989, p. 104), som i øvrigt også finder, at flere piger end drenge er aktive.

Fritidsjob/arbejde fylder ikke så meget som faste fritidsinteresser for skolebørn op til 15 års alderen. 18 pct. af sådanne piger har fritidsjob af mere eller mindre permanent karakter, mens kun 14 pct. af drengene har det. Drengenes tager dog længere tid end pigernes, knap 7 timer om ugen mod knap 5 timer om ugen. Det betyder, at fritidsarbejde for aktive og ikke-aktive piger tilsammen ikke fylder mere end henholdsvis knap 1 time om ugen for piger og 1 time om ugen for drenge. I Fridberg (1999) er andelen af skolebørn, som har fritidsjob, større end i nærværende undersøgelse (23-24%), hvilket bl.a. kan skyldes, at børnene selv er respondenter hos Fridberg og måske opfatter mere som job end forældrene gør.

Hvad angår husholdningsarbejdet involverer det tre ud af fire piger (76 pct.) mod kun to ud af tre drenge (66 pct.). Og ikke nok med, at flere piger er aktive, de anvender også lidt mere tid, når de

er i gang. Gennemsnittet for aktive og ikke-aktive piger og drenge bliver herved på godt 2 timer for piger og godt 1½ time for drenge.

Sammenligner man herefter det samlede tidsforbrug for piger og drenge i skolealderen er konklusionen, at der ikke er de store forskelle mellem kønnene. Der er derimod forskelle i andelen af piger henholdsvis drenge, som deltager i de forskellige aktiviteter. Flere piger end drenge har således fritidsjob, deltager i faste fritidsinteresser og bidrager til husholdningsarbejdet. Hvad angår fritidsarbejde bruger drenge imidlertid mere tid end piger, mens det modsatte er tilfældet for faste fritidsinteresser og husholdningsarbejde. Et tilsvarende mønster finder Andersen (1989), idet betalt arbejde dog er mere udbredt - omkring hver fjerde dreng og pige har fast arbejde - og faste fritidsaktiviteter mindre udbredte end i nærværende undersøgelse.

For unge over 15 år er forskellene større, hvilket bl.a. kan tilskrives at nogle stadig er at finde i skolesystemet, mens andre er igang med en uddannelse eller er på arbejdsmarkedet. Således er det kun halvdelen (49 pct.) af drengene, der bruger tid på skolen, mens 69 pct. af unge piger gør det. Den tid aktive piger og drenge bruger er dog den samme, nemlig omkring 31 timer om ugen. Det betyder, at piger i 15-24 års aldersgruppen i gennemsnit bruger 21½ time om ugen i skolen mod 15 timer for tilsvarende drenge. Det skal erindres, at dette gælder for hjemmeboende børn, idet ikke-hjemmeboende børn ikke indgår i undersøgelsen.

Stort set alle 15-24-årige har fritidsarbejde, og de bruger et anseeligt antal timer på det. For drenge bliver det til knap 24 timer om ugen mod godt 16½ time for piger. Denne forskel skyldes formentlig, at sådant arbejde for drenge oftere end for piger er egentlig beskæftigelse, og ikke blot et supplement til skole og uddannelse. I Kampman & Nordheim Nielsen (1995) genfindes den kønsmæssige forskel i unges (15-17-åriges) erhvervsfrekvenser, idet disse oplysninger er baseret på Danmarks Statistik's arbejdsstyrkestatistik.

Faste fritidsinteresser fylder mere for unge drenge end for unge piger, nemlig 4 timer om ugen mod knap 3 timer om ugen. Der er godt nok flere aktive piger end drenge - 62 pct. og 57 pct. - men sidstnævntes tidsforbrug er væsentlig større end førstnævntes - godt 7 timer om ugen for drenge mod 4½ time om ugen for piger.

Hvad angår husholdningsarbejdet er billedet modsat det for faste fritidsinteresser. Ikke bare er flere piger aktive end drenge, også blandt de aktive er indsatsen større blandt piger end blandt drenge. Hvor 84 af pigerne deltager i husholdningsarbejdet med godt 3½ time om ugen, gælder det tilsvarende 73 pct. af drengene med godt 3 time om ugen. For samtlige piger, aktive og ikke-aktive, bliver det til godt 3 timer om ugen mod kun godt 2 timer om ugen for drenge.

Sammenligner man endelig de tre aldersgrupper, viser det sig, at jo ældre de unge er, jo mindre tid er tilbage til fri tid, dvs. til uorganiserede fritidsaktiviteter, som man gør med sig selv, sin familie og/eller sine kammerater og til lektielæsning (jf. ovenfor). Hvor før-skole børn har 142 timer at bruge af om ugen, gælder det for skolebørn, at de har 133-134 timer, mens unge 15-24-årige har 123-124 timer til rådighed. Det svarer til henholdsvis 20, 19 og 18 timer om dagen til både piger og drenge, idet der ikke er nogen forskel mellem de to køn henover aldersgrupperne, hvad dette angår.

Tabel III.2.

Børns samlede tidsanvendelse¹ på en hverdag fordelt efter børns alder og køn. 1998. Timer:min pr. døgn.

	<7 år:		7-15 år:		>15 år:		Alle:	
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige
Institution/skole, fritidsjob/ arbejde, faste fritidsinteresser og husholdningsarbejde	5:09	5:01	6:58	6:43	8:54	8:38	6:27	6:24
Øvrig tid	18:51	18:59	17:02	17:17	15:06	15:22	17:33	17:36
I alt	24:00	24:00	24:00	24:00	24:00	24:00	24:00	24:00
N	296	278	335	304	184	151	815	733

¹Institution/skole, fritidsjob/arbejde og faste fritidsinteresser antages fordelt ligeligt over ugens hverdage, mens husholdningsarbejde antages fordelt ligeligt over samtlige ugens dage.

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

For både fritidsjob/arbejde og faste fritidsinteresser tillige med ophold i institution og skole gælder, at dette fortrinsvis finder sted på hverdage, hvorimod husholdningsarbejde også udføres i weekenden. For at få et indtryk af børn og unges tidsanvendelse på en hverdag er husholdningsarbejdet derfor divideret med 7, mens de øvrige aktiviteter er divideret med 5, hvorefter tidsforbruget for de fire aktiviteter er summeret (tabel III.2). Resultatet er, at før-skolebørn bruger omkring 5 timer på forskellige mere eller mindre strukturerede aktiviteter på en hverdag, mens børn i skolealderen bruger knap 7 timer. Unge 15-24-årige bruger til sammenligning omkring 8½ time på en hverdag. For samtlige aldersgrupper er der kun mindre forskelle mellem pigers og drenge tidsforbrug. Der er med andre ord et ikke ubetydeligt antal timer tilbage til andre ikke-strukturerede aktiviteter.

Travle og mindre travle børn

En anden måde at belyse børn og unges tidsanvendelse på er ved at beregne, hvor mange der

udover institution og skole deltager i én eller flere af de øvrige faste aktiviteter. Det er herved muligt at belyse, om det er de samme børn, der deltager i flere forskellige aktiviteter eller om nogle børn deltager i nogle aktiviteter og andre børn i andre aktiviteter.

Tabel III.3. viser, at der er store forskelle blandt både før-skolebørn, skolebørn og unge i aktivitetsomfang. To ud af tre før-skolebørn deltager således ikke i hverken husholdningsarbejde, faste fritidsinteresser eller betalt arbejde, og for den resterende tredjedel bliver det stort set kun til deltagelse i én aktivitet, nemlig faste fritidsaktiviteter (tabel III.1). Der er i øvrigt ingen forskel mellem piger og drenge i dette mønster.

Tabel III.3.

Børns deltagelse i forskellige aktiviteter fordelt efter børns alder og køn. 1998. Procent.

	<7 år:		7-15 år:		>15 år:		Alle:	
	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige	Dreng	Pige
<i>Deltagelse i fritidsjob/ arbejde, faste fritidsinteresser og/eller husholdningsarbejde:</i>								
Ingen deltagelse	68,2	66,2	7,5	7,9	14,7	13,2	31,2	31,1
Deltagelse i 1 aktivitet	27,4	28,1	38,5	24,3	23,9	17,2	31,2	24,3
Deltagelse i 2 aktiviteter	4,4	5,7	43,3	54,9	36,4	37,7	27,6	32,7
Deltagelse i 3 aktiviteter	0	0	10,7	12,9	25,0	31,9	10,0	11,9
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
N	296	278	335	304	184	151	815	733

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

For skolebørn er det almindelige at deltage i to aktiviteter, hvilket fremgår af, at 43 pct. drenge og 55 pct. piger gør dette. Der er dog også en del, der kun deltager i én aktivitet, nemlig en fjerdedel til en tredjedel, og også nogle der ikke deltager i nogen af nævnte aktiviteter overhovedet. Sidstnævnte gruppe af skolebørn udgør 8 pct. eller hver tolvte af samtlige skolebørn. De meget aktive, der deltager i såvel husholdningsarbejde som faste fritidsinteresser og som har betalt arbejde, udgør til sammenligning 11-13 pct. af samtlige skolebørn.

For over 15-årige unge gælder det, at en fjerdedel til en tredjedel er involveret i alle tre aktiviteter, mens omkring hver ottende slet ikke deltager i nogle af disse aktiviteter (13-15%). Der er med andre ord tale om en større aktivitetsmæssig polarisering jo ældre børn og unge, man betragter. Nogle unge er således meget aktive uden for skole- og arbejdstiden, mens andre er mindre aktive.

Tabel III.3 viser endvidere, at piger tilsyneladende er involveret i flere af ovennævnte faste aktiviteter end drenge. Eksempelvis deltager knap hver tredje unge pige både i husholdningsarbejde, faste fritidsinteresser og betalt arbejde, mens det kun gælder for hver fjerde dreng.

Konkurrerende eller supplerende aktiviteter

Ser man herefter på, om der er nogle aktiviteter, som konkurrerer med henholdsvis supplerer hinanden, viser det sig, at for drenge i før-skolealderen hænger mere tid i institution/skole sammen med mere tid anvendt på husholdningsarbejde (bilagstabel B.1). For piger findes en lignende sammenhæng mellem faste fritidsinteresser og husholdningsarbejde. Det vil sige, at jo mere tid piger anvender på faste fritidsinteresser, jo mere tid bruger de også på husholdningsarbejde. Om der er tale om kompensation for at få lov til at gå til noget, vides ikke, ligesom disse resultater skal tages med forbehold, da der i beregningen både indgår deltagende og ikke-deltagende piger og drenge.

Foretages nævnte beregning også for skolebørn, viser det sig, at for drengenes vedkommende er fritidsjob og faste fritidsinteresser henholdsvis fritidsjob og husholdningsarbejde komplementære aktiviteter. Bruges der mere tid på den ene aktivitet, bruges der også mere tid på den anden aktivitet. Hvorvidt det hænger sammen med, at betingelsen for at få lov til at gå til noget er, at man selv skal tjener til det eller i hvert fald bidrage hertil - den positive sammenhæng mellem faste fritidsinteresser og fritidsjob - og at fritidsjobbet kun accepteres af forældrene, hvis sønnen også hjælper til derhjemme med husholdningsarbejdet, vides dog ikke. Det vides heller ikke, om sidstnævnte forklaring gælder for skolepiger, for hvem sammenhængen mellem fritidsjob og husholdningsarbejde også er positiv (bilagstabel B.2).

For unge over 15-år finder man ikke overraskende en negativ sammenhæng mellem skole og fritidsjob/arbejde for både piger og drenge. Dels vil nogle være under uddannelse, mens andre er færdige og har fået job, dels kan fritidsjob konkurrere med den tid unge bruger på deres skole. For drenge er der ligeledes en negativ sammenhæng mellem fritidsjob/arbejde og faste fritidsinteresser, hvilket kan skyldes, at der trods alt er grænser for, hvor meget den enkelte kan nå at deltage i. En sådan argumentation gælder dog tilsyneladende ikke, når det handler om skoletid og tid anvendt på faste fritidsinteresser, hvad enten dette skyldes, at disse aktiviteter understøtter hinanden, eller at de pågældende drenge blot når begge dele uden problemer. Om disse betragtninger holder, vides ikke, men at der både forekommer aktiviteter, som konkurrerer om unges tid, henholdsvis aktiviteter, som komplementerer hinanden, fremgår af bilagstabellerne B.1 - B.3.

Forklaringer på tidsanvendelsen

Der kan findes flere forklaringer på, at børn bruger deres tid forskelligt. Som det allerede er

fremgået spiller børns alder en afgørende rolle, tillige med at også børns køn har betydning. Hertil kommer børns sociale baggrund som en mulig forklaring på forskelle i deres tidsanvendelser, tillige med forældrenes uddannelsesniveau.

Tabel III.4. viser sammenhængen mellem børns tidsanvendelse og faderens og moderens skole- & uddannelsesbaggrund, idet der sondres mellem kort uddannelse af op til 14 års varighed inklusive skoletid, mellem-uddannelse af 14 års varighed og lang uddannelse, som har været mindst 14 år. For drenge viser det sig, at jo højere uddannelsesniveau, forældrene har, jo mere tid bruges i institution/skole, mens omvendt tiden anvendt på fritidsjob/arbejde falder med forældrenes uddannelsesniveau. Det samme gælder for drenges husholdningsarbejde, som også er mindre for børn af længerevarende uddannede forældre end for børn af kortvarigt uddannede forældre. Hvad angår tiden anvendt på faste fritidsinteresser forekommer der tilsyneladende ikke noget klart mønster i sammenhængen mellem den tid børn anvender herpå og deres forældrenes skole- & uddannelsesniveau.

For piger er der tilsyneladende kun en sammenhæng mellem husholdningsarbejdet og forældrenes uddannelsesniveau. Og ligesom for drenge er denne sammenhæng negativ, idet børn af kortere uddannede forældre bruger mere tid på husholdningsarbejde end børn af forældre med længerevarende uddannelse. Hverken pigers tid anvendt i institution/skole, på fritidsjob/arbejde eller på faste fritidsinteresser varierer på nogen klar måde med forældrenes uddannelsesniveau.

Sammenholdes ovennævnte “traditionelle” familier, som alle er karakteriseret ved, at faderen har mindst samme uddannelsesniveau som moderen eller højst et uddannelsesniveau mere, med familier hvor den ene forældre har væsentlig længere uddannelsesbaggrund end den anden forældre - faderen lang/moderen kort eller faderen kort/moderen lang - viser det sig, at især førstnævnte “cross-culturelle”- familier skiller sig ud fra “traditionelle” familier. Således bruger både piger og drenge i “cross-culturelle” familier mere tid i institution/skole end piger og drenge i “traditionelle” familier, mens de tilsvarende bruger mindre tid i de øvrige tidsanvendelser. For “cross-culturelle” familier, hvor faderen har en kort uddannelse og moderen en lang, er der derimod ingen nævneværdige forskelle i institutions-/skoletiden i forhold til, hvad der gælder for “traditionelle” familier. Derimod anvender både drenge og piger fra “cross-culturelle”-familier mindre tid på fritidsjob/arbejde og for drengenes vedkommende også på faste fritidsinteresser end hvad der gælder for børn i “traditionelle” familier.

Tabel III.4.

Sammenhæng mellem forældres skole- & uddannelsesbaggrund og børns forskellige tidsanvendelser. 1998. Timer:minutter pr. uge Par-familier.

	<i>Drenge:</i>				<i>Piger:</i>			
	Insti- tution/ skole	Fritids- job/ arbejde	Faste fritidsin- teresser	Hushold- nings- arbejde	Insti- tution/ skole	Fritids- job/ arbejde	Faste fritidsin- teresser	Hushold- nings- arbejde
Uddannelse:								
<i>Traditionelle:</i>								
Faderen lang/ moderen lang	26:52 (N:84)	3:16 (N:88)	2:39 (N:92)	0:50 (N:94)	25:38 (N:78)	2:28 (N:76)	2:05 (N:85)	1:06 (N:84)
Faderen lang/ moderen mellem	25:44 (N:23)	2:50 (N:23)	2:41 (N:25)	1:05 (N:26)	28:12 (N:20)	0:57 (N:20)	2:08 (N:21)	0:49 (N:21)
Faderen mellem/ moderen mellem	25:41 (N:110)	4:18 (N:112)	3:20 (N:122)	1:01 (N:122)	26:54 (N:102)	3:28 (N:111)	2:50 (N:112)	1:46 (N:113)
Faderen mellem/ moderen kort	21:30 (N:113)	4:09 (N:114)	2:22 (N:115)	1:40 (N:115)	22:24 (N:107)	2:48 (N:107)	2:23 (N:111)	1:19 (N:111)
Faderen kort/ moderen kort	20:49 (N:121)	6:38 (N:125)	2:10 (N:130)	1:18 (N:128)	24:25 (N:93)	4:06 (N:91)	1:43 (N:100)	2:08 (N:99)
<i>Cross-cultural:</i>								
Faderen lang/ moderen kort	28:05 (N:34)	0:28 (N:32)	2:05 (N:35)	0:48 (N:35)	27:11 (N:26)	1:48 (N:25)	1:47 (N:28)	1:04 (N:28)
Faderen kort/ moderen lang	24:17 (N:24)	1:52 (N:24)	2:00 (N:25)	1:22 (N:25)	26:53 (N:24)	0:58 (N:24)	2:24 (N:25)	1:38 (N:25)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

En del af forklaringen på nævnte forskelle kan være, at alderen på børnene ikke er den samme blandt forældre med forskellig uddannelses-baggrund, ligesom antallet af søskende og forældrenes civilstand kan variere. For at råde bod på disse forhold indeholder tabel III.5 analyser af den direkte - kontrollerede - sammenhæng mellem den samlede skole- & uddannelsesbaggrund - faderens uddannelse plus moderens uddannelse - i familien henholdsvis faderens uddannelse alene og den tid børnene anvender i institution/skole henholdsvis om børnene har et fritidsjob/arbejde, går til faste fritidsinteresser eller deltager i husholdningsarbejdet i hjemmet.

Tabel III.5.

Sammenhæng mellem forældres sociale baggrund og børns forskellige tidsanvendelser. 1998. OLS- og logit-regressioner. Par-familier.

	<i>Institution/ skole¹</i>	<i>Fritidsjob/ arbejde²</i>	<i>Faste fritids- interesser³</i>	<i>Husholdnings- arbejde³</i>
	Ols-regression: antal timer Koefficienter (st.afv.)		Logit-regression: deltagelse/ikke-deltagelse Odds ratio (konfidensinterval)	
Faderens uddannelse + moderens uddannelse (antal år)	0,472*** (0,125)	-0,315 (0,847)	1,117*** (1,070-1,166)	0,964 (0,922-1,008)
Enebarns-/flerbørnsfamilier (0/1)	2,979** (1,042)	-14,444 (7,454)	2,636*** (1,858-3,741)	1,438 (0,984-2,102)
Adj. R ² /-2 LOG L	0,0263	0,0837	430,839	541,614
Faderens uddannelse (antal år)	0,393 (0,204)	-0,926 (1,488)	1,149*** (1,072-1,232)	0,926* (0,860-0,998)
Enebarns-/flerbørnsfamilier (0/1)	3,255** (1,032)	-14,169 (7,371)	2,657*** (1,887-3,740)	1,473* (1,012-2,145)
Adj. R ² /-2 LOG L	0,0175	0,0837	428,341	549,861

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. Der er kontrolleret for alders- og kønsforskelle.

*signifikant på 5%-niveau **1%-niveau ***0,1%-niveau

¹Alder indgår som kontinuert variabel. ²Indeholder børn >12 år, og alderen indgår som kontinuert variabel. ³Alder indgår som to dummy-variable (<7/=,>7 hhv. <16/=,>16).

Det viser sig, at jo længere uddannelse faderen og moderen har tilsammen, jo mere tid bruger børnene på institution/skole, hvilket kunne tale for, at skoleniveauet reproduceres fra generation til generation (tabel III.5). Forældrenes skole- & uddannelsesniveau har derimod ingen indflydelse på, om større børn - >12 år - har fritidsjob/arbejde eller ej, og ligeledes er det også uden betydning for om børnene deltager i husholdningsarbejdet om forældrene har kortere eller længere uddannelse. Derimod har børn af længerevarende uddannede forældre en større sandsynlighed for at have faste fritidsinteresser end børn af korterevarende uddannede forældre. Dette mønster gentager sig stort set, selvom man kun ser på virkningen af faderens skole- & uddannelsesbaggrund, hvilket hænger sammen med, at mandens og kvindens uddannelsesniveau er positivt korreleret - har den ene en længere uddannelse har den anden også typisk en længere uddannelse. Der er dog én aktivitet, hvor moderens skole- &

uddannelsesniveau spiller ind, nemlig hvad angår barnets institutions/skoletid. Jo længere uddannelse moderen har, jo mere udpræget er tendensen til, at børnene bruger mere tid i institution/skole.

I og med der er kontrolleret for børns alder, køn, antal søskende og forældrenes civilstand, i.e. der indgår kun par, er betydningen af disse forhold også beregnet. Det viser sig i den sammenhæng, at det at have søskende både forøger tiden anvendt i institution/skole og den tid over 12-årige anvender på fritidsjob/arbejde. Hvad angår sandsynligheden for at deltagelse i faste fritidsinteresser forøges denne mere end 2½ gang, når man har søskende. Det gælder også for sandsynligheden for at deltage i husholdningsarbejdet, omend sidstnævnte virkning er væsentlig mindre. Enebørn deltager med andre ord ikke så hyppigt i faste fritidsinteresser og i husholdningsarbejdet som det er tilfældet for søskendebørn.

IV. Børn og forældres arbejde og fritid

Det fremgår af flere undersøgelser, at børnefamilier arbejder stadig mere og at dette skyldes at også mødre i dag i stort omfang har fuldtidsbeskæftigelse. I forhold til tidligere, hvor det var almindeligt, at kvinder reducerede deres arbejdsudbud efter at have født tyder det på, at dette i dag opretholdes stort set uændret (Bonke & Meilbak, 1999), samtidig med at mænd fortsat forøger deres, når de får børn. En forudsætning for at dette kan lade sig gøre er naturligvis, at børnene kan blive passet, og som det er fremgået ovenfor tilbringer børn da også et anseeligt antal timer i institutioner og sidenhen i skolen. Et interessant spørgsmål er i den forbindelse, om børn på denne måde tilbringer ligeså mange timer sådanne steder, som forældrene arbejder på arbejdsmarkedet, eller om forældre udnytter en eventuel fleksibilitet i deres arbejdsvilkår til at undgå, at børnene er væk fra hjemmet i ligeså mange timer som forældrenes arbejdstider lægger op til.

Desværre er det ikke umiddelbart muligt at belyse ovennævnte spørgsmål ud fra de her tilgængelige oplysninger. Kun en sammenligning mellem børns arbejdstid - institutions- og skoletid og betalte arbejde - og forældrenes er det muligt at foretage, sådan som det er gjort i tabel IV.1.

Det viser sig, at forældre arbejder flere timer end deres børn i løbet af en uge, og at forskellen er særlig stor mellem børnene og deres far. For både drenge og piger er der tale om en ugentlig arbejdstid - institution/skole - på 28 timer mod faderens 39 timer om ugen. Til sammenligning er moderens arbejdstid på knap 30 timer om ugen, og dermed ikke væsentlig forskellig fra børnenes.

Hvis man til arbejdet på arbejdsmarkedet og tiden i institution/skole lægger husholdningsarbejdet ændrer billedet sig, idet moderen arbejdstid nu kommer op på 48 timer om ugen i forhold til mandens 54 timer, mens pigers og drenges tid forbliver nogenlunde uændret, nemlig på 29 timer om ugen. Der er med andre ord ikke tale om, at børn ud fra denne betragtning arbejder ligeså meget, som deres forældre, når man vel at mærke opgør det fra en individ synsvinkel.

Tabel IV.1.
Forældre og børns arbejde mv. 1998. Timer:minutter. Par.

	Institution/skole og fritidsjob/arbejde	Husholdningsarbejde	Arbejde i alt
Fædre	39:04 (N:726)	14:56 (N:716)	54:03 (N:712)
Mødre	29:04 (N:730)	20:22 (N:717)	48:11 (N:715)
Drenge	27:58 (N:611)	1:09 (N:683)	29:02 (N:608)
Piger	27:48 (N:529)	1:28 (N:602)	29:07 (N:528)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Tabel IV.2.
Forældre og børns arbejde og fritid fordelt efter yngste barns alder. 1998. Timer:minutter. Par.

	Yngste barn < 7 år	Yngste barn 7-15 år	Yngste barn > 15 år
<i>Arbejde¹:</i>			
Far	55:45 (N:363)	53:47 (N:228)	50:08 (N:110)
Mor	47:19 (N:359)	49:42 (N:233)	49:04 (N:112)
Barn	23:16 (N:366)	28:49 (N:217)	28:34 (N:99)
Søskende	28:50 (N:354)	31:06 (N:219)	27:16 (N:30)
<i>Fritid²:</i>			
Far	112:15	114:13	117:52
Mor	120:41	118:18	118:58
Barn	144:44	139:11	139:28
Søskende	139:10	136:55	140:44

1) Institution/skole, fritidsjob/arbejde og husholdningsarbejde.

2) Faste fritidsinteresser og øvrig tid.

Ser man i stedet på arbejdet i en familie, og dets fordeling på forældre - far og mor - og de enkelte børn, er billedet anderledes (tabel IV.2). I så fald er der tale om, at børnenes samlede indsats andrager 52 timer om ugen i familier, hvor yngste barn er under 7 år, 60 timer i familier med yngste barn mellem 7 og 15 år, og 56 timer, hvor yngste barn er over 15 år. Faderens indsats i sådanne familier er på henholdsvis 56, 54 og 50 timer og moderens på 47, 50 og 49 timer om ugen. Det er med andre ord en væsentlig indsats børn bidrager med, når institutions- og skoletid opfattes som arbejde på linie med betalt arbejde på arbejdsmarkedet og ubetalt arbejde - husholdningsarbejde - i hjemmet.

Den tid, der er tilbage til faste fritidsinteresser og anden fritid, er dog fortsat større for børn end for voksne, nemlig 140-145 timer for børnene og knap 120 timer for mødrene mod 112-118 timer for fædrene.

V. Børns forskellige aktiviteter

For at give et nærmere billede af de enkelte aktiviteter børn er involveret i, herunder om sammenhængen mellem søskendes indsatser, indeholder det følgende en beskrivelse af den tid drenge og piger anvender i institution/skole, på fritidsjob/arbejde, på faste fritidsinteresser henholdsvis på husholdningsarbejde.

Institution/skole

Det fremgår af tabel V.1, at den tid børn bruger i institution og skole stiger frem til 3-6 års alderen, hvorefter deres tidsforbrug nogle år er forholdsvis konstant. For drenge aftager tidsforbruget herefter allerede ved 7-10 års alderen, hvorimod pigers først begynder at aftage i 11-15 års alderen. Selvom tiden anvendt på lektielæsning delvis udjævner disse forskelle (Andersen, 1995) er sidstnævnte i overensstemmelse med, at forholdsvis færre unge drenge end piger i disse aldersgrupper er at finde i uddannelsessystemet (Bonke, 1997).

Sammenhængen mellem alder og den tid børn anvender på institution/skole er formentlig også noget af forklaringen på, at første/ældste barn i to-børns familier gennemgående bruger mere tid her end andet/yngste barn (tabel V.2), hvilket tilsvarende gælder for 2. barn i tre henholdsvis fire-børns familier. At tredje og fjerde barn bruger mindre end andet og tredje kan ligeledes delvist skyldes aldersforskelle.

Tabel V.1.**Drenge og pigers tid anvendt i institution/skole fordelt efter børnenes alder. 1998. Timer:minutter.**

	Drenge:	Piger:	Alle:
<3 år	19:06 (N:129)	18:36 (N:115)	18:54 (N:244)
3-6 år	29:42 (N:165)	29:12 (N:161)	29:30 (N:326)
7-10 år	27:36 (N:175)	29:36 (N:133)	28:30 (N:308)
11-15 år	27:42 (N:140)	27:36 (N:136)	27:36 (N:276)
16-19 år	20:12 (N:80)	25:42 (N:79)	22:54 (N:159)
>19 år	2:02 (N:32)	4:00 (N:19)	2:42 (N:51)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Indenfor to-børns familier ser det ud til, at tidsanvendelses-niveauet er højere for begge søskende, når yngste barn er en pige end når det er en dreng, samtidig med at to-pige familier har det højeste niveau overhovedet, når det gælder tid anvendt på institution/skole (tabel V.3).

Med hensyn til betydningen af andre tidsanvendelser påvirker fritidsjob/arbejde, faste fritidsinteresser og deltagelse i husholdningsarbejdet tiden, som drenge anvender i institution/skole, og for piger gælder det samme for fritidsjob/arbejde og faste fritidsinteresser. Fritidsjob/arbejde er således en direkte tidsmæssig konkurrent til skolen for både piger og drenge, mens faste fritidsinteresser foregår side om side med institutions- & skoletiden. For drenge er husholdningsarbejdet ligeledes en aktivitet, som hænger positivt sammen med tiden anvendt i institution/skole. Det at gå til noget henholdsvis at drenge hjælper til hjemme betyder med andre ord ikke noget for institutions- & skoletiden, hvorimod fritidsjob/arbejde påvirker denne negativt. I forhold til i afsnittet Konkurrerende eller supplerende aktiviteter ovenfor, er der her tale om direkte sammenhænge mellem de enkelte aktiviteter og institutions- & skoletiden, idet der kontrolleres for de øvrige aktiviteter tillige med at også børn og unges alder indgår som et kontrollerende forhold (bilagstabel B.4).

Tabel V.2.**Børns tid anvendt i institution/skole i familier fordelt efter antal børn. 1998. Timer:minutter.**

	1. barn:	2. barn:	3. barn:	4. barn:
1 barn	22:54 (N:298)			
2 børn	27:00 (N:325)	25:36 (N:331)		
3 børn	24:54 (N:109)	27:12 (109)	24:06 (N:108)	
4+ børn	22:06 (N:19)	25:54 (N:20)	23:18 (N:21)	20:30 (N:22)

*Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.***Tabel V.3.****Børns tid anvendt i institution/skole i 2-børns familier fordelt efter køn og alder. 1998.****Timer:minutter.**

	Ældste barn:	
	Dreng	Pige
<i>Yngste barn:</i>		
- dreng	24:48 / 25:30 (N:99)	23:24 / 26:42 (N:85)
- pige	27:18 / 27:30 (N:82)	27:24 / 29:00 (N:66)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Fritidsjob/arbejde

Hvad angår børn og unges fritidsjob/arbejde er dette ikke overraskende stigende med alderen. Fra omkring 10-11 års alderen begynder unge således at få arbejde, hvorefter det for alvor bliver tidskrævende med et ugentligt forbrug på gennemsnitligt godt 25 timer for 16-19-årige piger og godt 18 timer for jævnaldrende drenge (tabel V.4). Dette billede gentager sig, når man ser på arbejdets omfang blandt søskende. Også her bruger ældre søskende mere tid end yngre søskende (tabel V.5 og V.6).

Tabel V.4.**Drenge og pigers fritidsjob/arbejde fordelt efter børnenes alder. 1998.**

	Drenge:	Piger:	Alle:
<3 år	0 (N:128)	0 (N:115)	0 (N:243)
3-6 år	0 (N:165)	0 (N:160)	0 (N:325)
7-10 år	0:22 (N:179)	0:01 (N:138)	0:13 (N:317)
11-15 år	1:40 (N:146)	1:38 (N:145)	1:40 (N:291)
16-19 år	18:36 (N:74)	25:24 (N:70)	22:06 (N:144)
>19 år	32:42 (N:41)	29:00 (N:21)	31:24 (N:62)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Det betyder endvidere noget for niveauet for tidsforbruget, hvordan børneflokken er sammensat kønsmæssigt. I familier med to børn bruger piger således godt 5 timer på fritidsjob/arbejde, hvis de har en lillebror, hvorimod arbejdet er væsentlig mindre omfattende, hvis de har en lillesøster, nemlig 2½ time. Omvendt bruger piger med en storebror mere tid på fritidsjob/arbejde end en pige med en storesøster. Niveauet for fritidsjob/arbejde er da også mindre i to-pige-familier end i pige-drenge henholdsvis drenge-drenge familier.

Tabel V.5.**Børns fritidsjob/arbejde i familier fordelt efter antal børn. 1998. Timer:minutter.**

	1. barn:	2. barn:	3. barn:	4. barn:
1 barn	6:22 (13,1) (N:306)			
2 børn	4:29 (N:324)	1:48 (N:338)		
3 børn	5:02 (N:97)	1:38 (N:114)	0:07 (N:113)	
4+ børn	11:42 (N:20)	2:21 (N:20)	1:42 (N:23)	1:13 (N:23)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Endelig viser det sig, at kun den tid unge over 12 år anvender på institution/skole har betydning for omfanget af fritidsjob/arbejde, og at denne sammenhæng kun er signifikant for drenge. Hverken deltagelse i husholdningsarbejde eller i faste fritidsaktiviteter har nogen signifikant betydning for pigers og drenge institutions- & skoletid (Bilagstabel B.5). Der er ligesom tidligere her kontrolleret for de unges alder, tillige med at der også er tale om direkte sammenhænge mellem fritidsjob/arbejde og andre aktiviteter.

Tabel V.6.

Børns fritidsjob/arbejde i 2-børns familier fordelt efter køn og alder. 1998. Timer:minutter.

	<i>Ældste barn:</i>	
	Dreng	Pige
<i>Yngste barn:</i>		
- dreng	1:31/4:56 (N:100)	2:41/5:10 (N:86)
- pige	1:56/6:31 (N:86)	0:55/2:31 (N:66)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. Der er kontrolleret for aldersforskelle.

Faste fritidsinteresser

Ligesom for tiden anvendt på institution/skole og fritidsjob/arbejde er faste fritidsinteresser mere tidskrævende jo ældre børn bliver indtil de når en vis alder, hvorefter tidsforbruget aftager igen. Således bruger 11-15-årige piger knap 5 om ugen på denne aktivitet, mens jævnaldrende drenge bruger godt 4½ time om ugen. For samtlige andre aldersgrupper er tidsforbruget mindre, og således at piger bruger mindre tid end drenge (tabel V.7).

Alderens betydning viser sig også, når man ser på børn med forskellig placering i børnehierarkiet indenfor familierne. Yngste barn bruger således væsentlig mindre tid på faste fritidsinteresser, hvad enten der er få eller mange søskende (tabel V.8).

I to-børns-familier betyder pigens placering i børnehierarkiet dog ikke meget for hendes faste fritidsaktiviteter. Hvad enten hun er lille søster, store søster, har en bror eller en søster, bruger hun mellem 2 1/4 til 2 3/4 time om ugen på faste fritidsaktiviteter. Drenge derimod bruger væsentlig mindre tid, hvis de har en storebror og væsentlig mere tid, hvis de har en lille søster, hvilket kunne tyde på, at de i sådanne tilfælde har nogle særlige roller at spille, nemlig som den lille "hjemme-orienteret" eller som den store "ude-orienterede" søskende (tabel V.9).

Tabel V.8.**Drenge og pigers tidanvendt på faste fritidsinteresser i 1998 fordelt efter børnenes alder.**

	Drenge:	Piger:	Alle:
<3 år	0:04 (N:129)	0:04 (N:115)	0:05 (N:244)
3-6 år	0:55 (N:165)	0:47 (N:161)	0:51 (N:326)
7-10 år	3:01 (N:179)	2:52 (N:138)	2:56 (N:317)
11-15 år	4:38 (N:151)	4:52 (N:152)	4:45 (N:303)
16-19 år	4:10 (N:103)	3:01 (N:104)	3:35 (N:207)
>19 år	3:49 (N:51)	1:53 (N:28)	3:08 (N:79)

*Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.***Tabel V. 8.****Børns tid anvendt på faste fritidsinteresser i familier fordelt efter antal børn. 1998. Timer:minutter.**

	1. barn:	2. barn:	3. barn:	4. barn:
1 barn	1:46 (N:336)			
2 børn	3:01 (N:353)	2:19 (N:351)		
3 børn	3:22 (N:117)	3:02 (N:116)	1:22 (N:114)	
4+ børn	4:39 (N:23)	3:39 (N:23)	3:40 (N:24)	1:00 (N:23)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Tabel V.9.**Børns tid anvendt på faste fritidsinteresser i 2-børns familier fordelt efter køn og alder. 1998.****Timer:minutter.**

	Ældste barn:	
	Dreng	Pige
<i>Yngste barn:</i>		
- dreng	1:50/2:43 (N:103)	2:30/2:48 (N:90)
- pige	2:22/3:40 (N:96)	2:44/2:45 (N:68)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. Der er kontrolleret for aldersforskelle.

For både drenge og piger er der en direkte og positiv sammenhæng mellem deltagelse i faste fritidsinteresser og den tid, der anvendes på institution- & skole. Det at have fritidsjob/arbejde har derimod ingen indflydelse på deltagelsen i faste fritidsinteresser for hverken drenge eller piger. Endelig viser bilagstabel B.6, at deltagelse i husholdningsarbejde forøger sandsynligheden for, at piger har faste fritidsinteresser med mere end to gange, mens der ikke er tale om nogen signifikant virkning for drenge. Igen er der kontrolleret for aldersforskelle og for virkningen af øvrige tidsanvendelser, idet kun den direkte sammenhæng mellem aktiviteterne er undersøgt.

Husholdningsarbejde

Der er, som allerede vist, sammenhæng mellem børns alder og deres tidsanvendelse. Det gælder også for husholdningsarbejdet, der bliver mere omfattende, jo ældre børn bliver og som for drenges vedkommende kulminerer ved 16-19 års alderen. For piger fortsætter indsatsen i hjemmet med at stige frem til det 24 år, som er højeste alder her. Samtidig viser det sig, at piger i alle aldre bidrager mere end jævnaldrende drenge (tabel V.10). En tilsvarende sammenhæng fremgår af Bonke (1998) for 1994, hvor imidlertid kun ene-børn indgår

Hvor stort et bidrag søskende leverer til husholdningsarbejdet fremgår af tabel V.11. Det viser sig heraf, at første fødte arbejder mere end anden-fødte, som igen arbejder mere end tredje-fødte, som igen arbejder mere end fjerdefødte. En del af dette mønster kan givetvis tilskrives aldersforskelle, jf. ovenfor, samtidig med at også forældres efterspørgsel efter husholdningsarbejde kan vise sig at variere med barnets placering i søskende-hierarkiet. Det er således ikke givet, at der forventes det samme husholdningsmæssige bidrag af det andet barn som af det første barn, hvad enten dette foregår bevidst eller ej.

Tabel V.10.**Drenge og pigers husholdningsarbejde fordelt efter børnenes alder. 1998. Timer:minutter.**

	Drenge:	Piger:	Alle:
<3 år	0:01 (N:129)	0:04 (N:115)	0:02 (N:244)
3-6 år	0:15 (N:165)	0:18 (N:159)	0:16 (N:324)
7-10 år	1:07 (N:177)	1:19 (N:137)	1:41 (N:314)
11-15 år	2:17 (N:151)	2:45 (N:152)	2:31 (N:303)
16-19 år	2:05 (N:104)	2:53 (N:104)	2:29 (N:208)
>19 år	2:32 (N:54)	3:46 (N:31)	3:00 (N:85)

*Anm.: Der benyttes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.***Tabel V.11.****Børns husholdningsarbejde i familier fordelt efter antal børn. 1998. Timer:minutter.**

	1. barn:	2. barn:	3. barn:	4. barn:
1 barn	1:34 (N:342)			
2 børn	1:27 (N:353)	1:09 (N:349)		
3 børn	1:59 (N:116)	1:35 (N:116)	0:43 (N:112)	
4+ børn	2:25 (N:24)	1:58 (N:24)	1:30 (N:24)	0:44 (N:23)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Hertil kommer, at børnene åbenbart kønnes i og med der er tale om en mindre husholdningsmæssig indsats af sønnerne end af døtrene, og at dette oven i købet foregår indenfor den samme familie. Tabel V.12 viser således, at i alle to-børns familier på nær familier med en datter

som er yngre end sønnen, laver ældste barn mere end yngste barn, og piger mere end drenge. Men i nævnte familie-type med en datter som er yngre end sønnen, hjælper pigen altså mere end sønnen i hjemmet. Kønnets ser med andre ord i dette tilfælde ud til at have en større betydning for børns husholdningsarbejde end alderen.

Tabel V.12.

Børns husholdningsarbejde i 2-børns familier fordelt efter køn og alder. 1998. Timer:minutter.

	Ældste barn:	
	Dreng	Pige
<i>Yngste barn:</i>		
- dreng	0:43/1:07 (N:103)	1:13/1:49 (N:90)
- pige	1:35/1:12 (N:95)	1:10/1:49 (N:68)

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Hvad angår deltagelse i faste fritidsinteresser er der kun for piger en signifikant positiv sammenhæng med deltagelse i husholdningsarbejdet, mens en sådan sammenhæng ikke kan genfindes for drenge. Deltager piger således i den ene af disse aktiviteter, er sandsynligheden for, at de også deltager i den anden aktivitet mere end to gange så stor, som hvis de ikke deltager i én af aktiviteterne. Hvad angår sammenhængene mellem fritidsjob/arbejde og husholdningsarbejde er denne også positiv, og det gælder både for piger og drenge. Og endelig er der en beskedent positiv sammenhæng mellem drenges deltagelse i husholdningsarbejdet og tiden anvendt i institution/skole.

VI. Konklusion

De fleste børn og unge er i dag i institution og/eller skole, hvor de anvender en betydelig tid. For pigerne gælder det således, at 86 pct. er i institution og/eller skole mod 83 pct. af drengene, og at disse piger og drenge bruger omkring 30 timer om ugen på denne aktivitet.

Hertil kommer, at hver femte pige og dreng har et fritidsjob, som især for drenge tager en del tid, nemlig godt 19 timer om ugen. For tilsvarende piger løber det ugentlige tidsforbrug derimod kun op på 12½ timer.

Hvad angår faste fritidsinteresser er flere piger end drenge aktive - 60 pct. mod 56 pct. - hvorimod sådanne drenge bruger mere tid end tilsvarende piger på faste fritidsinteresser, nemlig godt 4½ time mod knap 4 timer om ugen.

Endelig viser det sig, at husholdningsarbejdet kun har et beskedent omfang både for piger og drenge. Godt nok er der flere aktive piger end drenge - 52 pct. mod 46 pct. - men blandt disse er indsatsen nogenlunde lige stor. Aktive drenge bruger således godt 2½ time om ugen på husholdningsarbejde mod knap 3 timer om ugen for piger.

Hvis tiden anvendt på institution/skole, fritidsjob/arbejde, faste fritidsinteresser og husholdningsarbejde lægges sammen betyder det, at drenge og piger har nogenlunde den samme tid til overs til fri tid, nemlig omkring 135 timer om ugen eller knap 20 timer om dagen. Bruges omkring 8 timer heraf til søvn har både drenge og piger altså 12 timer om dagen tilbage til sig selv, vennerne og familien. Hvordan dette fordeler sig over ugen, siger dette ikke noget om.

Der viser sig store forskelle blandt både før-skolebørn, skolebørn og unge med hensyn til aktivitetsomfang. To ud af tre før-skolebørn deltager således ikke i hverken husholdningsarbejde, faste fritidsinteresser eller betalt arbejde, og for den resterende tredjedel bliver det stort set kun til deltagelse i én aktivitet, nemlig faste fritidsaktiviteter.

For skolebørn er det almindelige at deltage i to aktiviteter, hvilket fremgår af, at 43 pct. drenge og 55 pct. piger gør dette. Der er dog også en del, der kun deltager i én aktivitet, nemlig en fjerdedel til en tredjedel, og også nogle, der ikke deltager i nogen af nævnte aktiviteter overhovedet, nemlig hver tolvtte. De meget aktive, der deltager i såvel husholdningsarbejde som faste fritidsinteresser og som har betalt arbejde, udgør til sammenligning 11-13 pct. af samtlige skolebørn.

For over 15-årige unge gælder det, at en fjerdedel til en tredjedel er involveret i alle tre aktiviteter, mens omkring hver ottende slet ikke deltager i nogle af disse aktiviteter. Der er med andre ord tale om en større aktivitetsmæssig polarisering jo ældre børn og unge, man betragter. Nogle unge er således meget aktive uden for skole- og arbejdstiden, mens andre er mindre aktive.

Det viser sig endvidere, at piger tilsyneladende er involveret i flere af ovennævnte faste aktiviteter end drenge. Eksempelvis deltager knap hver tredje unge pige både i husholdningsarbejde, faste fritidsinteresser og betalt arbejde, mens det kun gælder for hver fjerde dreng.

For drenge i før-skolealderen hænger mere tid i institution/skole sammen med mere tid anvendt på husholdningsarbejde. For piger findes en lignende sammenhæng mellem faste fritidsinteresser og husholdningsarbejde. Det vil sige, at jo mere tid piger anvender på faste fritidsinteresser, jo

mere tid bruger de også på husholdningsarbejde. Om der er tale om kompensation for at få lov til at gå til noget, vides ikke, ligesom disse resultater skal tages med forbehold, da der i beregningen både indgår deltagende og ikke-deltagende piger og drenge.

For skolebørn viser det sig, at for drengenes vedkommende er fritidsjob og faste fritidsinteresser henholdsvis fritidsjob og husholdningsarbejde komplementære aktiviteter. Bruges der mere tid på den ene aktivitet, bruges der også mere tid på den anden aktivitet. For piger er der kun tale om en positiv sammenhæng mellem fritidsjob og husholdningsarbejde.

For unge over 15-år er sammenhængen mellem skole og fritidsjob/arbejde negativ for både piger og drenge. Dels vil nogle være under uddannelse, mens andre er færdige og har fået job, dels kan fritidsjob konkurrere med den tid unge bruger på deres skole. For drenge er der ligeledes en negativ sammenhæng mellem fritidsjob/arbejde og faste fritidsinteresser, hvorimod sammenhængen mellem skoletid og tid anvendt på faste fritidsinteresser er positiv for drenge.

Det viser sig, at jo længere uddannelse faderen og moderen har tilsammen, jo mere tid bruger børnene på institution/skole, hvilket kunne tale for, at skoleniveauet reproduceres fra generation til generation. Forældrenes uddannelsesniveau har derimod ingen indflydelse på, om større børn - >12 år - har fritidsjob/arbejde eller ej, og ligeledes er det også uden betydning for om børnene deltager i husholdningsarbejdet om forældrene har kortere eller længere uddannelse. Derimod har børn af længerevarende uddannede forældre en større sandsynlighed for at have faste fritidsinteresser end børn af korterevarende uddannede forældre.

Også søskendestatus har betydning for børns tidsanvendelse. Hvis således der er søskende tilstede, forøges tiden anvendt i institution/skole og den tid over 12-årige anvender på fritidsjob/arbejde. Hvad angår sandsynligheden for at deltagelse i faste fritidsinteresser forøges denne mere end 2½ gang, når man har søskende, hvilket også er tilfældet hvad angår sandsynligheden for at deltage i husholdningsarbejdet, omend sidstnævnte virkning er væsentlig mindre.

Forældre arbejder flere timer end deres børn i løbet af en uge, og forskellen er særlig stor mellem børnene og deres far. For både drenge og piger er der tale om en ugentlig arbejdstid - institution/skole - på 28 timer mod faderens 39 timer om ugen. Til sammenligning er moderens arbejdstid på knap 30 timer om ugen, og dermed i virkeligheden ikke væsentlig forskellig fra børnenes.

Hvis man til arbejdet på arbejdsmarkedet og tiden i institutionen/skolen lægger husholdningsarbejdet ændrer billedet sig, idet moderen arbejdstid nu kommer op på 48 timer om ugen i forhold til mandens 54 timer, mens pigers og drenges tid forbliver nogenlunde uændret, nemlig på 29 timer om ugen.

I familier med to børn bruger piger mest tid på fritidsjob/arbejde, hvis de har en lillebror, hvorimod arbejdet er væsentlig mindre omfattende, hvis de har en lillesøster. Omvendt bruger piger med storebrødre mere tid på fritidsjob/arbejde end piger med storesøstre. Niveaueet for fritidsjob/arbejde er da også mindre i to-pige-familier end i pige-drenge og drenge-drenge familier.

I to-børns-familier betyder pigens placering i børnehierarkiet dog ikke meget for hendes faste fritidsaktiviteter. Hvad enten hun er lille søster, store søster, har en bror eller en søster, bruger hun mellem 2 1/4 til 2 3/4 time om ugen på faste fritidsaktiviteter. Drenge derimod bruger væsentlig mindre tid, hvis de har en storebror og væsentlig mere tid, hvis de har en lille søster.

Hertil kommer, at børnene åbenbart kønnes i og med der er tale om en mindre husholdningsmæssig indsats af døtre end af sønner, hvilket oven i købet foregår indenfor den samme familie. Det viser således, at i alle to-børns familier på nær familier med en datter som er yngre end sønnen, laver ældste barn mere end yngste barn, og piger mere end drenge. Men i nævnte familie-type med en datter som er yngre end sønnen, laver pigen mere end sønnen. Kønnets ser med andre ord ud til at have en større betydning for børns husholdningsarbejde end alderen.

Det viser sig med andre ord, at både tilstedeværelsen af søskende, forældrenes uddannelsesmæssige baggrund og børnenes egen alder og køn har betydning for børns og unges anvendelse af tiden på forskellige aktiviteter. I hvilket omfang disse forskelle også kan forklares ved forældrenes tidsanvendelse er et interessant spørgsmål, som er et oplagt emne for fremtidige undersøgelser af tidsanvendelsen i moderne familier.

Bibliografi

Arbejdsministeriet, 1993

Børn og unges erhvervsarbejde. Betænkning afgivet af kommissionen om børns og unges erhvervsarbejde. Betænkning nr. 1257. København.

Andersen, 1989

Skolebørns dagligdag. Socialforskningsinstituttet. Rapport 89:7. København

Andersen, 1995

Skolebørns fritid. Socialforskningsinstituttet. Rapport 95:2. København

Bonke, J., 1997

Levevilkår i Danmark. Danmarks Statistik og Socialforskningsinstituttet.

Bonke, J., 1998

Børns husholdningsarbejde - er der forskel mellem piger og drenge? Arbejdspapir. Socialforskningsinstituttet. København.

Bonke, J. & N.T. Meilbak, 1999

Danskere på fuldtid - deres faktiske og ønskede arbejdstid. SFI-survey. August 1999.

Danmarks Statistik, 1999

Den sociale ressourceopgørelse april 1999. Statistiske Efterretninger 2000:12.

Eurostat, 1996a

The Household Panel Newsletter. Theme 3. Series B. Luxembourg.

Eurostat, 1996b

Analysis of non-response in wave 1 of the Danish ECHP. European Community Household Panel (ECHP): Research. Volume 1. Report by Statistics Denmark. Luxembourg.

Eurostat, 1997

Evaluation Preliminary Report, Part I & II. Working Group on Time Use Survey. Luxembourg.

Fridberg, T., 1999

Skolebørns fritidsaktiviteter. Kultur- og fritidsaktivitetsundersøgelsen 1998. Socialforskningsinstituttet 99:11. København.

Kampmann, P. & F. von Nordheim Nielsen, 1995

Tal om børn. En statistisk beskrivelse af børns opvækst og levevilkår i Danmark. Udarbejdet af det Tværministerielle Børneudvalg. December 1995.

Qvortrup, J., 1994

Børn halv pris. Nordisk barndom i samfundsperspektiv. Sydjysk Universitetsforlag. Esbjerg.

Rafusdóttir, G.L., 1999

Barn - och ungdomsarbete i Norden. Nord 1999:23. København.

Bilagstabeller

Tabel B.1.

Sammenhæng mellem <7 årige børns forskellige tidsanvendelser. 1998.

	Institution/ skole	Fritidsjob/ arbejde	Faste fritids- interesser
Dreng			
Fritidsjob/arbejde	0 " (N:294)		
Faste fritidsinteresser	0,04371 (0,45) (N:294)	0 " (N:293)	"
Husholdningsarbejde	0,15613 (0,0074) (N:293)	0 " (N:292)	0,05100 (0,3844) (N:293)
Pige			
Fritidsjob/arbejde	0 " (N:275)		
Faste fritidsinteresser	0,05984 (0,32) (N:276)	0 " (N:275)	"
Husholdningsarbejde	0,06684 (0,2702) (N:274)	0 " (N:273)	0,15096 (0,0124) (N:274)

Anm.: Pearsons korrelations-koefficient og sandsynligheden for at koefficienten er 0.
Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Tabel B.2.**Sammenhæng mellem 7-15 årige børns forskellige tidsanvendelser. 1998.**

	Institution/ skole	Fritidsjob/ arbejde	Faste fritids- interesser
Dreng			
Fritidsjob/arbejde	0,07142 (0,2106) (N:309)	'''	'''
Faste fritidsinteresser	-0,01066 (0,8508) (N:314)	0,20703 (0,0002) (N:324)	'''
Husholdningsarbejde	-0,00627 (0,9121) (N:313)	0,15121 (0,0066) (N:322)	0,02876 (0,6043) (N:327)
Pige			
Fritidsjob/arbejde	0,00909 (0,8833) (N:263)	'''	'''
Faste fritidsinteresser	-0,02027 (0,7404) (N:269)	0,07806 (0,1904) (N:283)	'''
Husholdningsarbejde	2,02978 (0,6268) (N:269)	0,14254 (0,0166) (N:282)	0,02622 (0,6572) (N:289)

Anm.: Pearsons korrelations-koefficient og sandsynligheden for at koefficienten er 0.
 Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Tabel B.3.**Sammenhæng mellem >15 årige børns forskellige tidsanvendelser. 1998.**

	Institution/ skole	Fritidsjob/ arbejde	Faste fritids- interesser
Dreng			
Fritidsjob/arbejde	-0,85744 (0,0001) (N:92)	***	***
Faste fritidsinteresser	0,33998 (0,0003) (N:111)	-0,23236 (0,0129) (N:114)	***
Husholdningsarbejde	-0,11190 (0,2445) (N:110)	-0,08209 (0,3852) (N:114)	0,00164 (0,9840) (N:152)
Pige			
Fritidsjob/arbejde	-0,92370 (0,0001) (N:70)	***	***
Faste fritidsinteresser	0,09872 (0,3360) (N:97)	-0,07701 (0,4732) (N:89)	***
Husholdningsarbejde	-0,06544 (0,5221) (N:98)	-0,03734 (0,7268) (N:90)	-0,10446 (0,2333) (N:132)

Anm.: Pearsons korrelations-koefficient og sandsynligheden for at koefficienten er 0.
 Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden.

Tabel B.4.**Sammenhæng mellem drenges og pigers tid anvendt i institution/skole og andre tidsanvendelser.****1998. OLS-regression.**

	<i>Dreng</i>	<i>Pige</i>
	Koefficient (st.afv.)	
<i>Institution/skole:</i>		
Husholdningsarbejde	3,517** (1,224)	-0.084 (1.403)
Fritidsjob/arbejde	-5,355** (2,048)	-4.209* (2.088)
Faste fritidsinteresser	6,428*** (1,153)	6,385*** (1,241)
Adj. R ²	0,1072	0,0616

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. De forklarende variable er dummier, 0=ikke deltager og 1=deltager. Kontrolleret for alder, som indgår som kontinuert variabel.

signifikant på 5%-niveau **1%-niveau *0,1%-niveau*

Tabel B.5.**Sammenhæng mellem drenges og pigers tid anvendt på fritidsjob/arbejde og andre tidsanvendelser.****1998. Ols-regression.**

	<i>Dreng</i>	<i>Pige</i>
	Koefficient (st.afv.)	
Fritidsjob/arbejde		
Husholdningsarbejde	-1,706 (1,429)	10,051 (18,979)
Institution/skole:	-0,487*** (0,058)	-1,121 (0,578)
Faste fritidsinteresser	-2,579 (1,454)	16,464 (15,036)
Adj. R ²	0,7938	0,0718

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. Indeholder børn >12 år, som indgår som kontinuert variabel.

signifikant på 5%-niveau. **1%-niveau *0,1%-niveau*

Tabel B.6.

Sammenhæng mellem drenges og pigers tid anvendt på faste fritidsinteresser og andre tidsanvendelser. 1998. Logit-regression.

	<i>Dreng</i>	<i>Pige</i>
	Odds ratio (konfidensinterval)	
<i>Faste fritidsinteresser:</i>		
Husholdningsarbejde	1,232 (0,801-1,896)	2,256** (1,336-3,809)
Fritidsjob/arbejde	1,140 (0,460-2,827)	0,469 (0,192-1,145)
Institution/skole:	1,030*** (1,016-1,044)	1,033*** (1,017-1,049)
-2 LOG L	206,993***	224,325***

Anm.: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. Sandsynligheden for at have fritidsjob/arbejde. Alderen indgår som to dummy-variable (<7/=,>7 hhv. <16/=,>16).

signifikant på 5%-niveau **1%-niveau *0,1%-niveau*

Tabel B.7.

Sammenhæng mellem drenges og pigers husholdningsarbejde og andre tidsanvendelser. 1998. Logit-regression.

	Dreng	Pige
	Odds ratio (konfidensinterval)	
Husholdningsarbejde		
Institution/skole:	1,017* (1,001-1,033)	0,994 (0,976-1,013)
Fritidsjob/arbejde	6,441*** (2,202-18,841)	5,529** (1,634-18,707)
Faste fritidsinteresser	1,246 (0,809-1,921)	2,295** (1,358-3,878)
-2LOG L	258,267***	323,749***

Anm: Der anvendes et børne-sample, hvor barnet er analyseenheden. Alderen indgår som Alder indgår som to dummy-variable (<7/=,>7 hhv. <16/=,>16).

signifikant på 5%-niveau. ** 1%-niveau *0,1%-niveau*